

S U M M A R Y

- 1 T Ransadio habet viam executivam, cum regularur
 ad inflar rei judicatae.
 2 Hæres beneficiarius qui pro debito hereditario se obligavit, certus hereditarii suscepit obligationem, quantum suppetant vires hereditarie.
 3 Limita, siue: quaque bona obligaverit. & n. 4. & 6.
 7 Hæres beneficiarius qui non generaliter ad omnia debita, sed pro summa particulari se obligavit, non impatur inventaria praedictio.
 8 Idque ex magis procedit, si creditor aliquid remiserit.
 9 Sub generali renuntiatione comprehenditur quoque renuntiatione benefici inventarii.
 10 Hæres non potest allegare benefidum inventarii, si ejus bona obligavit, etiam si hereditem benefidatum enunciaverit.
 11 Qualitas hereditaria probatur ex confessione inventarii.
 12 Iustificatio etiam ex solutione debiti hereditarii.
 13 Aditio confiditior ex sola debiti oblatione.
 14 Minor clericus validè contrahit abique solemnitate statuti.
 15 Nisi a principio declaraverit velle uti statuo per modum privilegii.
 16 Minor in additione hereditatis cum beneficio legis, & inventarii, solemnites non tenetur adhibere.
 17 Decretum in contradictionis minorum dicitur validè prefissum, quoties interponitur ab absentia aliquo respondenti iuridictione in ipsum minorum.
 18 Autoritas Cardinalium legati free se pro se, free per alias adhibitis, si sufficiens in contradictione minoris clerici.
 19 Hæres non restituunt adversus obligationem ab ipso emissa favore creditoris particularis, licet adf. lefo, ut quia vires hereditarie non sufficiant.
 20 Principiis si beneficio restitutio in integrum renuntiatur.
 21 Adversus obligationem Cameraliem non admittuntur exceptiones involute.

DECISIO VI.

Dicitus rationibus depositariis **Annona** Civitatis **Imolensis** jam diu per sexennium exercite a **Livio Maculino**, ac istius debito liquidato in scutis 299. 7. 30. Alexander, & alii de Macolini's dicti **Lxxii** hil., postquam sequente patris obitu solventur scut. 350. conventi subinde pro solutione residui auctoritate clare memoria. **Cardinalis Cursi** tunc **Romandioli** Legati, de venerum cum communitate ad concordiam, in qua reportata remissione scut. 251. 8. residuale creditum redactum ad scut. 2246. 10. satisfacere insolidum promiserunt statutis temporibus in se pro scutis 1136. asfumendo censum passuum ejusdem **Annonae**; sed cum pri illius fructibus, ac pro solutione pagarum, quantum dies iam adventerat, egerit dict. **Communitas contra Alexandrum superfluite mandatarumque ab Aud. Camer. Thomato obtinuerit, exquisiti hodie in gradu appellationis sub dubio ex tenore rescripti signature oriente, an mandatum Aud. Cam. esset exequendum, & affirmavit habuit responsum.**

Cum enim creditum Annone refutet ex publico instrumento transactionis, validè & iustè potuit executivè procedi contra Alexandrum pnum ex obligatis, non solùm ex efficacia obligationis Cameralis in eo stipulatae, sed etiam ex vi, ac natura ipsius transactionis, quæ habet executionem paratam ad infar re iudicata, cuius vim regulariter affluit, ad Text. in l. minores, c. de transact. Cœphal. conf. 66. n. 24. Cravett. conf. 67. n. 27. Morot. conf. 8. num. 20. Urcel. de transact. q. 6. num. 16. Rot. dec. 55. m. 1. coram Bich. & dec. 16. 3. num. 13. coram Cerro. & dec. 47. n. 1. coram Rovas. & dec. 15. 1. m. 1. par. 19. recent.

Haud relevante, quod Alexander ad controveriam transactionem devenierit ut hæres beneficiatus, quoniam dicta verba intelligi debent apposita ad demonfrandum titulum, seu causam obligations, ne illa per errorem sucepta dici posset, non autem ad eam limitandam intra vires (solimodum) hereditiarium, ut advertunt Cravett. conf. 12. 14. 7. Phanucci. d. pari. 6. n. 13. Gratian. d. cap. 264. n. 7. & dixit Rot. dec. 545. m. 10. p. 5. & in Camerinen. manutentio, seu centum 10. Martii 1698. §. Vindictis, coram Reverendiss. D. meo Decano.

Absque ea, quod pro declinando vinculo proprio obli-

Nec mandatum Aud. Camer. notarii potest aliqua injuria, ex quo actum fuerit directè contra Alexandrum, nulla precedente discussione status hereditarii Livi, ad cuius debita cum hæres non teneretur de jure, neque pro illo poterat condemnari ex proprio obligatione, que tantum fulceptra præsumitur, quantum suppetant vire hereditaria, non autem animo novandi legalem obligationem, ut ex theoria Cyn. in l. fin. C. ad leg. facili. tenet Merlin. de pignor. lib. 2. qu. n. 49. Card. de Luc. de hered. dis. 8. n. 14. Affliti. dis. 33. n. 23. & 14. Vincent de Franch. dec. 32. 3. sub n. 8. & dixit Rota dec. 322. m. 1. & seq. par. 1. recte. Tunc ergo, quod postea in causa responsum est, quod in discussione ex falsitate causa potuerit in Alexandro impugnari qualitas hereditaria in praefato instrumento enunciata; illa namque apprimit res facta tam ex inventario confecto à Francisco Antonio ejus fratre nomine proprio, & tutor dicto Alexandri, Summ. n. 3. & quidem in eam praembulam mandati procurat ad audeundum a dicto Alexandre in illius perlomenis exarata, Summ. reponitio n. unio; tum ex foliacionibus futorum 520. factis Anno pro debito sui patris, que necessariæ additionem inducit, ad textum in l. ultima, C. de jure delibet. Mantic. de conseq. lib. 12. titul. 10. sub nu. 15. & seqq. Valenzuol. confil. 19. nu. 14. Rota doc. 351.

R. P. D. DELL' OLMO.

Romanis Donationis

Veneris 36. Iunii 1699.

ARGUMENTUM.

Minor Clericus validè contrahit omisis solemnitatibus statutaris, nisi tamen à principio contractus declaraverit veluti uti statuto per modum privilegi; hæc tamen declaratio debet esse expressa, & sic ex volita adhibitione aliquarum solemnitatibus non refutaret.

S U M M A R I U M

- Urbis decisione 288. nu. 35. & sequent. & decisione 402. num. 14.
 contra Bichio. & in recent. dec. 52. nu. 10. & sequentibus, &
 dec. 264. nu. 1. part. 12. & de c. 149. nu. 6. part. 13. neque illis
 15 uti modo potest per modum privilegii, dum a principio,
 & re integræ illis velle uti non declaravit, ut probat Cardi-
 nalis de Luca de contract. disc. 30. nu. 10. ver. Respondi,
 & pluribus relatis, Rota in Romana Salviani 23. Martii
 1696. q. Ab quo ei coram me; five etiam quia ubi mi-
 nor inventarium conficit, nullas in hæreditate aditione
 16 tenetur ferre soloemittentes, ut advertunt Pich. ad statut.
 Urb. lib. 1. cap. 15. gloss. 7. nu. 109. Lamberteng. de contract.
 gl. 3. nu. 6. Thomat. dec. 265. nu. 4. & dicit Rota dec. 67. nu.
 15. part. 17. recent.

Minime nullitas transactionis erui potest ex incompe-
 tencia judicis, qui in ea decreatum intercipit. Auditoris
 nempe Eminentiss. Legati Romandiæ, qui tanquam Lai-
 ci nullus habere iuridictionem in Alexandrum uti Cleri-
 cum contendebatur; etenim placuit responso, quod pra-
 fatus Auditor ad dictum actum devenit non ex propria, &
 ordinaria auctoritate, sed ex facultate sibi specialiter tribu-
 ta ab eodem Cardin. Legato, ut ex epistola in instrumento
 inserta; quamobrem sicuti semper decreatum in contractibus
 minorum dicunt validè prefūtū, quoties interponitur ab
 habente aliquo respectu iuridictionem in ipsum minorem
 ut tradunt Simoncelli. de cœr. lib. 1. titul. 1. num. 70. & se-
 quentibus. Mantica de tact. & ambig. libr. 3. titul. 3. nu. 23.
 & sequentibus; ita dubitandum non est, quin praedictus Audit-
 or validè procererit, ut Delegatus a Cardinali Legato,
 qui tam per le ipsum, quam per alias rite valit iurisdic-
 tionem in Clericis exercere, illorumque causa jura oridian-
 cognoscere, ut testifat Cardinalis de Luca de iurisdictione di-
 ceſſus. si. nu. 9. Gambar. de offic. & auct. legati lib. 8. nu. 149.
 Borelli. de digni. legatificatione 10. versicul. Imo est verè,
 Villadig. de legat. questione 8. num. 3. inter tractat. mag. tom.
 3. Et de legat. Romandiæ. Reverend. P. Dom. Maſſerius
 in diſcurſu. super iure legati Emilia impress. in princ. tractat.
 Barboſ. de preſcript.

1 C laufula, constituti, remedium tribuit associatio-
 nis.

2 Donatio solemniter emissa, babet pro se præsumptionem
 veritatis.

3 Donantis declarationes in donationis subversionem
 tendentes non attenduntur.

4 Surdatiſſi murcianus in qua tardè, & non nisi alta
 voce prolate audire solent.

5 Et quoties alia voce fit stipulatio contractuum qui ab ipsi
 geruntur, illa stipulatur.

6 Omnis benigna fera debet interpretatio, ut Testim didla
 a contraria teat vindicentur.

7 Tefis Amicus nihil probat.

8 Tefis de audito non attenduntur.

9 Ut ex caſa metus contradictus subverteretur, Tefis debent
 deporre de aliis inferentibus vim, & metum ce-
 dentem in consuetum virum.

10 Dolus in Sacerdote presumendus non est.

11 Dolus excludatur ex contractu palam gesto & coram Nota-
 rio, ex Tefitis legalibus argua debet dignis.

12 Dolus ex cœſoribus, si in contractu intercederent Per-
 fona, que ex illo preinducatur.

13 In dubio pro exclusione dolis & deceptiōnē ex iudicandū.

14 In paritate probantiorum sunt potius attendende illæ, que
 veritatem, quam ea, quea dolus ac fraudem in dicuntur.

15 Clericus non tenetur servare solemnitates a statuto pra-
 scriptas.

16 Clericus valet uti per viam declarationis statuto laicali,
 illudque per modum privilegii allegare.

17 Hec tamen declaratio ab initio contractus, non autem re
 amplius non integræ, emititi debet.

18 Nec illa fæſta cœſor ex appositione aliquorum solemnis-
 tatione a statuto preſcriptorum, si pro majori contra-
 eius firmitate volitus fuerint.

19 Ut conſervetur a clericis facta declaratio velle uti statuto
 laicali, alia requiriā quod si expriſſis ac indu-
 striis

D E C I S I O N VI

V Alidum, & justum agnoscentes Domini mandatum, de affiicio ad profissionem locorum 30. Montium quæ Dominicus de Alexandris de mense Januarii anni 1679, irrevocabiliter donaverat filiis procreatis, & procreandis ex legitimo Matrimonio, inter Joannem Baptista Ricciū, & Isabellam Alexandris jam longe antea contracto, relaxatū à R. P. D. Patriarcha ad infantiam Joannis Baptiste prefati, Donatariorum Patris, & legitimi Administratoris, pro illius executione in hodierna audience responderunt. Justitia, siquidem, quo ab praesuppositis inter partes validitatem unica erat in questione, fatis deprobatur ex clausula constituti, in publico, ac folemni instrumento donationis adjecta, cuius vigore dubio probata debita erat auctoratio, ad tradita per Bartolinū. *Creditores numeri 9. versf. Et predicta, C. de pignoribus.*

Et ita utraque parte &c.

Primum, *par. prima*, & *dec. 412.* pariter num. 1. *par.*
1.3. C. dec. 184. 1.2. C. dec. 12. 1.1. C. dec. 18.

Mantistæ Decisio VII. Lib. XVI.

rum Patruo exorta, nullam vīsa est habere subsistentiam in facto; præmisso enim, quod donatio uti celebrata per publicum, ac solemne instrumentum coram Testibus, & Notario omni exceptione majori, ac de ejus optima vita, & fama testantur Judices, Advocati, & Procuratores, summa Donatariorum Num. 10. habet pro seomem præsumptionem veritatis, aedoc illam de falso redarguens, teneatur id plene, & concludenter probare, ut monenti Cravett. conf. 145. sub num. 2. Castald. consult. 159. num. 2. Farinac. de falso. & similiter. quæst. 152. num. 2. & 45. SABELL. resul. 48. numer. 21. Capyc. Latr. conf. 4. n. 27. Bonden. collud. legal. 24. n. 6. lib. 1. Rota coram Burratt. dec. 176. nu. 10. coram Dunoz. seni. dec. 204. num. 1. & in Rot. part. II. dec. 215. num. 13. par. 15. dec. 132. num. 4. & sequent. Hujus generis profecto hanc sunt probationes eliciti ex circumstantiis ex adverso ponderatis; nam aut deduci contenditur ex successiva reclamatio, per dominantem facta coram Rev. P. Domino Sperellio, in qua declaravit ex dictam donationem non fecisse, nec audivisse; & ex tunc, præter diversas inveritabilitates, ac erroribus circumstantiis in eadem assertim contentas, quæ illam præferuerunt emissam ex impulsu, & ad suggestionem Pauli Jannoni, ad successionem Dominicini in universum aspirantes; igitur præterea in iure, quod quemadmodum dicta donation tamquam in suo esse perfecta, nec alia indigena solemnitate, expresse, ac directe non poterat per donantem revocari, ita nec in aliquo deferendum est illi omnibus, quae super afferro dolio depositu, ne illas licitum fuerit donanti per actum huiusmodi indirectum prestatam donationem invalidare, per ea, quæ juxta Text. I. perfec. C. de don. traduc. Rota conf. 172. num. 91. Rota cor. Bich. dec. 207. nu. 22. & seq. cum aliis in Bononiensi. seu Imolensi bonorum super portione Sor. Mariae Celetis 27. Januarii. 1698. §. fin. coram me.

Aut elici pretendentur, ex quo Dominicus donans esset surdus; & tunc ex ipsam depositione Teflum ex parte ejusdem donantis indolentior affluerit dolus excluditur, quoniam dicti Testes non dicunt Dominicum sūtū totaliter surdum, sed sūtū solūm de his, qui tardè, & non nisi si forte prolatore audire solent, quicque à jurisdictiū nuncupantur, ut testif. Michalor. de eccl. surd. & m. cap. 26. num. 4. Unde ex conuerso, cum Testes instrumentarii deponant Notarium alt., & intelligibili voce perbinas vices legi instrumentum donationis, & interrogatorum donante, an intellexerit, eundem respondisse, *Hoc integrum, rā bene, rā bene*, Summario donatariorum nu. 3. cessat exinde quælibet falsitatem & dolos extorsione præsumptio, quæ à furditate donantis promanare posse. Non relevante, quod dicti Testes in eorum depositionibus quodammodo contrariantur quia cum in substantia non differunt, & de cetero donationis probatio non elicatur ab illorum examinæ, sed ex publico, ac legali instrumento, sicut illorum dicta venientia benignè interpretanda, ac ad concordiam reducenda, ut ab objecto contrarieantur, quantum fieri potest vindicata, remaneant. *Glos. in c. cum tu fili, verb. benignè de tefl.* Rota coram Greg. dec. 344. num. 14. dec. 218. num. 7. p. 1. rec. & in Romana pecuniarum super exhibitione 21. Junii 1694. §. absque eo quod in fin. cor. R. P. D. meo Muto, & in Farienari, pecuniaria 10. Januarii 1698. §. Majoris quidem coram me.

Autem demum deceptio, ac dolus funditus in depositio- ne unius Testis deponentis de auctore extorsione, & meo incusso per Thymianum Patruum donatariorum: & probatio item irrelevans, ac insufficiens detegitur; nemus quia dictus Testis est unicus, deponit de auditu, & aristificia amicitia vinculo cum ipso donante colligatus est, prouinde omnino inhabilis ad probandum, ut de Teste unico est Text. in cap. Veneris de tefl. Rota dec. 310. numer. 10. part. II. recensiorum, de alio, qui sit amicus inducens, 7. tis, cadem Rota dec. 32. numer. 19. part. 15. & de altero, qui deponant de auditu, Farinacc. conf. 157. numer. 6. lib. 2. Capon. controv. forens. 61. numer. 5. Rota coram Arguell. dec. 8. numer. 13. & in Romana separacionis Thor. 9. Decembri 1697. §. ex quibus, coram me: fed etiam quia non deponit de auctib. inferentibus vim, & met- tum cadente in constante virum, qualis in hac materia de jure requiritur, ut advertunt Altagrad. conf. 50. numer. 203. tom. 1. Avend. de met. lib. 1. cap. 9. numer. 15. Mafcar. de probat. concl. 103. nu. 12. Manf. consult. 35. nu. 12. Pap. dec. 16. nu. 35.

Et cessa in universum difficultas, quia si quæ etiam ex torsio præsumpto ex his omnibus resultare posset, ca-

Super Conflictu Legali.

229

P. D. meo Pio, &c. 4. Februario 1697. §. Minus juvat, co- ram R. P. D. meo da la Tremoile, & in prælaudata Bonon. seu Imol. Bonorum super portione Sor. Mariae Ce- lestis 23. Januarii proximi præteriti, §. Nibilque relevat, in fine, coram me.

Nec refert, quod insinuatio præcisivè etiam à Statuto laicali requisita sit à iure communī, prouinde ea non adimplita, domatio præfata adhuc remaneat irrita, & nulla. Duplex enim ad objectum occurrit responsio: prima nempe, quod dicta donation non est simplex, & pura, sed facta ob causam, ut nemp̄ pronepotes masculi natū, & nasciturī fe le cum decorē manuteneri valerent; unde propter ea insinuatio solemnitate non indigebat, ut tener Cardinalis de Luca de donat. dec. 60. nu. 42. Rocc. select. jur. disputat. cap. 10. nu. 44. Torr. de primogenit. Ital. part. I. quæst. 34. n. 145. Thomat. dec. 77. nu. 9. & sequent. Rota coram Ca- valer. dec. 403. n. 4. cor. Bich. dec. 207. n. 7 & in Fa- nen. donationis 10. Decembri proximi præteriti, §. Secun- dandi autem generis, coram Rev. P. Domo meo da la Tremoile: secunda vero, quod eadem donatione robora eti- tute, quod supplet vices insinuationis ab eodem iure communī requiriatur. Gabriel de rotat. conclus. 1. num. 72. 20. Mancin. de iurament. part. 4. effid. 19. latè Rot. coram Coccin. dec. 1951. nu. 153. & in rec. dec. 382. nu. 11. part. 5. tom. 1. & dec. 268. nu. 9. & sequent. part. 18. Nullaten- tis subficiente, quod Testes instrumentarii deponant Domini- nicum in actu donationis non jurasse, quia cum ipsi dicant solum non recordari, an tale iuramentum vere præ- sumit fuisse, depositione huiusmodi non excludingit illi iuritatem a publico, & lega li instrumento refutantem, 21. per ea, quæ horant Alex. conf. 43. nu. 16. lib. 4. Farinacc. de falso. & final. qu. 153. nu. 118. & seqq. Menoch. de arbitrio. cap. 105. nu. 5. lib. 2.

Mulcōque minime relevat, quod eadem insinuatio fuerit ulterius requiri a ab ipso donante, qui, ex præmissum est, procuratorem ipsiā lēm ad hunc effectum confiteuerat; cum enim ex firmatis ad donationis validitatē nullatenus sufficit necessaria, inde sequitur, quod tamen donans illam re- quisiverit, illius tamen defectus non vitiat actum, cum ea intelligatur valere, quatenus de jure requiratur, ut in spe- cialibus terminis firmat Rot. dec. 1951. nu. 10. & dec. 53. n. 9. coram Dunoz. Junior. dec. 151. nu. 3. cor. Card. Seraph. & dec. 10. n. 50. cor. san. mem. Alex. VIII.

Et ea utraque &c.

R. P. D. M U T O .

Narnien. Censu.

Veneris 2. Maii 1698.

A R G U M E N T U M .

Licit statutum caufam non exigat in contractibus mulierum vel minorum, nihilominus si exprimatur, & in- peta deprehendatur, contractus corrigit. Subsistit obligatio mulieris facta pro extinguendo alio debito mulier ob non servatas solemnitates contracto; fidei, si nullitas ex illa causa, quæ ex solemnitatum omissione, prove- niret.

S U M M A R I U M .

1. *Sententia transit in iudicatum, si causa infra biennium non prosequatur.*
2. *Restitutio in integrum absque laesione non datur.*
3. *Censu absque contextuali pecuniae numeratione nullus re- putatur.*
4. *Obligatio mulieris, vel minoris inita, ad effectum haben- dae, non subsinuet.*
5. *Causa finalis ex quibus deprendatur.*
6. *Mulier, & minor mulieris contrahant, causa quies ex- primatur, incepta detegatur, etiam si lex municipalis inter solemnitates causam non dinumeraverit.*
7. *Amplia, sicut in contractu iuramentum concordat.*
8. *Nulla est obligatio mulieris, aut minoris ex defectu causa ex- pressa, sicut alia urgent adesse, que tamen judicii minime patet ex expressa.*
9. *Obligatio mulieris facta favore unius creditore ad effec- tum liberandi virum à carcere, quies efficius nequit haberi, ut quia alii reportantur creditore, non subsinuet.*
10. *Obligatio mulieris inita ex causa solvendi, ex alienum mul- tier contractum ob solemnitatum defectum est valida.*

11. *Secus, si nullitas proveniat aliunde, quam à defectu se- leminatum.*

12. *Et eò magis, ubi talis nullitas creditor non fuit ignota.*

D E C I S I O N I V I I I .

B Alduinus Cardolus, qui sub anno 1650. fidejussit, ac uti principalis principaliter, & in solidum se obligaverat in geminis censibus impositis per Carolum Vitturium, & Marcus Antonium Arcam favore Lucidi Calderinis in fortibus scut. 1400 judicialiter pulsatus pro renovatione fidejussionis in eis promisit, post lapsum trienniū de mente Februario 1654. insimul cum Francisca Geraldina uxore censum scutorum 1500 vendidit eidem Lucio de Calderinis, qui loco pretii in pecunia numerata solvendis ad formam praescriptam in notissima Constitutione Piana celsit memorias conjugis impofitoribus dictos duos census cum frumentis in summa scutorum centum decursis, & non solatis, pro integrali complemento dictæ summa scutorum 1500 in iuliorum Summar. nu. 1. & successive de mensis Martii ejusdem anni præfati conjuges pro extinguenda posteriori censu scutorum 1500. & pro agenda lata contra haeredes præsumptam Vitturii ad effectum se reintegrandi de summis solutis, impofuerunt alium censum scutorum 1700 in forte favore Romani Maximi, Hyacinthi Sacripantis, Vintentii, ac Joannis Francisci de Cardolis; quibus postmodum agentibus coram Aud. Cam. pro solutione frumentum, excepti Francisca Gerardina una simul cum viro in hoc censu obligata de nullitate ipsius obligationis, ac assumpita defuper dictatione favorablem sententiam ab solutoriorum reportavit, deinde in hoc Sacro Auditorio confirmatam à bon. memor. Albergato Decano prævia decisione coram ipso emanata die 26. Junii 1658. impresa in recentior. dec. 33. par. 12. Adversus quam licet tempore fuerit appellatum, causa compissa clar. memor. Cardinali Celsi; tamei per tringit, & ultra annos nil adūm fuit; & reassumpta hodie coram me in ejus locum suffictus sub dubio: *An confess de se iudicata, seu potius de causa restitutio in integrum;* Patres affirmativè quoad primam dubii partem, & negativè quia ad secundam responderunt; nam de re iudicata constituit ob lapsum nedum benni, sed longi majoris temporis abique aliqua prorogatione facilius. *Text. in Clemens scit. de appellat. Ro- ta coram fandis. memor. Alexander Octavio dec. 44. numer. quarto dec. 219. numer. primo & sequent. & dec. 376. à numer. 378. part. 17. & in Majoricen. Vicario ju- per re iudicata 22. Junii 1659. §. Motu liquidem, coram me; ut dum ultra non dubitet de validitate, ac conferre de juri- ficit sententia Rotatis, exclusa remaneat laesio, fine qua non datur restitutio in integrum, l. quod si minor 25. §. 1. ff. minor. Rot. in Romana societatis 28. Junii 1654. in 2. prius cor. Reverendiss. Turonen. in Gerunden. beneficii 28 Aprilis 1659. §. 1. coram bon. me. Benincala, & in d. Major. codem §. liquidem, coram me.*

Et sane justitia redditur clara ex eo, quod cum prior census impositus de mensi Februario 1654. sufficeret nullus, & invalidus ex defectu pecuniae numerata contra formam Piana Confusionis, Manf. consultation. 125. numer. 31. & sequent. Palm. Nepos allegation. 252. numer. 1. & sequent. Panimol. dec. 53. adnot. 3. numer. 12. Rota in recent.

dec. 93. numer. 1. part. 16. dec. 377. numer. 1. part. 19. & in Firmano præfatis census 4. Julii 1656. §. Nullitas san. coram me, ut ex eo nulli decentur fructus, Cenc. de cens. par. 1. capit. 2. questione 4. articul. 7. numer. 7. cum fe- quentibus. Rota coram Dunoz. Junior. dec. 392. nu. 3. coram Priolo dec. 17. numer. 24. & in allegata Firmano præfatis census 5. coram me; obligatio mulieris in novo censu creato pro extinguendo mox exposito sub gravioribus usuris, nullo, & invalido, & quia talis extinctio eidem expediebat, non subsinuet, sed corrigit una cum ipso Judicis decreto, tamquam ex falso, & errore causa, dum mulieri id non expediebat, min- imique fructus ex dicto censu debebantur, Rot. in recent. dec. 377. numer. 10. & 11. part. 6. coram Ninot. dec. 59. 4 numer. 1. cum sequentibus, in recent. dec. 261. numer. 10. & 11. part. 13. dec. 293. numer. 6. par. 15. & in Romana census 13. Februario 9. sahitas causæ, & 1. Julii 1658. §. Et quidem, cor. Rev. Manuel.

Haud obitan, quod patrium Statutum Narnien in contractibus mulierum, atque minorum non requirat causam, neque comprehendat contractus juratos, quandoquidem quidquid foret, si nulla sufficit expressa causa, cum mulier Decif. ad Theat. de Luca Vol. IV.

R. P. D. M U T O .

Narnien. Censu.

Luna 11. Maii 1699.

A R G U M E N T U M .

Superius nota confirmatur decisio.

S U M M A R I U M .

- M**ulier si debitum constituerit ad effectum extinguendi censum nullum, ejus obligatio non subsistet.
2 Quoniam statutum in contradicibus mulierum non requirat causam, si exprimatur, & ex expressione confit illam esse ineptam, contradictrum corrum, licet eis iuramento mutatus.
3 Quando ratio haberi non debet de fructibus compensativis.
4 Si contradictrum mulieris subfinitetur, vel irritetur, attenditur tantum causa expressa, amplia, ut n. 5.
6 Contradictrum mulieris corrut in toto, si causa expressa in parte inepta, vel falsa detegatur.
7 Mulier si se obligaverit pro extinguendo debito nullo ex defectu solemnitatem, obligatio validia reputatur; secus si nullitas ex alio capitulo provenire.

D E C I S I O N .

Ex eisdem fundamentis, quibus moti fuerunt DD. secunda Maii superioris anni pro deneganda restituitione in integrum postulata contra Rotalem sententiam boni mem. Albergati in iudicatum transactam, confirmationem dumentaxat Judicii expressa legitur, causa extinctionis praecedens censu, ibi: *Sit expeditus novum censum constituti, & cum quoniam illius redimerit dictum censum, & cum rectius agitur contra hæredes dicti Caroli, maxime quod censum ad favorem dicti Lucii constituerint ad ratione scutorum septem procentario, & cum pacti, & conditionibus nimis stratis, & praedictis; indeque ex alia causa dicti non expeditus contractus validus, non posse testi, & bene Rota in recen. decisio. 190. numer. 11. & 12. p. 6. in decisione huius cause 383. n. 9. p. 12. & in dicta Romana censu 13. Februario 1693. s. Quoniam, coram Reverendissimo Manuel. Potissimum quia nec impedita fuisse dictio honorum viri, minime ipsius carceratio ad instantiam aliorum creditorum, qui successivè concurredi reformarunt, ut declaranda nullata alteram obligationem dicitur mulieris, adverterit Rota in Narrien, cambi 1. Junii 1685. coram Rondinino.*

Nec demum recessus potuit ad aliud assumptum, quod prior censu reperitur in impli cito statu validitatis; dum nullitas antea non fuerat in iudicio detinuta, ut pro eodem extinguendo validi subfiniti imponi potuerit; quoniam animadverbane Domini, in hac facie non agi de praecedentes contractu per Mulierem nulliter initio ex defectu extrinseco solemnitatem, ut hinc subfinitus contradictrum subfinitetur, ex quo prior clauditur, ad favorem ipsius mulieris, cui acquiscere potest, ex quo dicunt esse in implicito statu validitatis, iuxta terminos, quos pertinetur 10. decisio 49. p. 13. Romana censu 11. Martii 1682. coram honorib. Emerix, & altera Romana censu 23. Februario 1683. coram Reverendiss. Dom. meo Decano, & die 18. Februario 1686. coram Eminent. Episcop. Mediolano.

Sed quidem de contractu nullo ex defectu intrinseco, & subfinitiali, ob formam non servata numerationis pecuniae, & subfinitia requisita in Constitutione Piana, quo enim causa sicuti contractus claudicat, noleat etiam ipsa mulier, non dicunt in implicito statu validitatis, & per consequens secundus non subfinitetur, iuxta distinctionem, quam facit Bonden. colluctat. 43. nu. 11. cum sequentibus lib. 2. Cen. de cen. quies 88. sub nu. 15. verf. Ego vero, usque ad finem, Salgad. in labyrinth. creditor. par. 2. cap. 17. nu. 46. & Rota post eum dec. 16. n. 2. & 3. Urceoli de Florentin. 10. m. 1. & eadem Rota coram Priolo dec. 17. nu. 20.

Et quod certius, quia in hypotesi nulla allegabilis est bona fides, ex quo nullitas ita non erat patens, sed creditori apparebat ex ipso instrumento secundus censu, in quo narratum fuit, primum creatum fuisse ex cessione pretii aliorum duorum censuum, proindeque confabat de non numerata pecunia, indipendibiliter per d. Constitutionem requisita.

Ex ita conclusum partibus auditis &c.

Super Conflictu Legali.

231

- obligati in relatis geminis censibus impositis per recentitos Vitrium & Arcam. Quandoquidem respectu fructuum ex dispositione dictæ leg. Curabit, Francia non tenetur, cum certum in facto habeatur, quod tam ipsa, quam ejus vir nullus fructus ex dd. duobus censibus fili loco fortis alterius census affigantur, atque censu perceperunt à Vitruio, & Arca debitoribus, ex quo ambo decesserunt decochi, ut quod Vitruium convincitur ex relatione perit ab A. Cam. deputati, ac ex subfinita sententia lata per eundem A. C. contra ipsum Baldwinum virum, & quod Arcam probatur, ex quo ebus bona distracta fuerunt per Congregationem Baronum ad creditorum instantiam, quorum major etiam pars detecta remanerit; quoties enim per cessionarium, seu affigantarium nulli fructus percepti fuerunt inutiliter inde prætentur, ex dispositione dictæ leg. Curabit, eos ad eundem compensativam restitutionem teneri, Rota coram Seraphini. dec. 380. nu. 3. & plene coram Zaratt. dec. 103. nu. 34. & 35. & coram Ian. mem. Alexandre VIII. dec. 2. & 3. & coram Bich. dec. 511. nu. 4.
- Pariter nec subfinita, quod id est postremus census impositus fuerit ex causa evitandi carcerationem, & subficationem bonorum honorum Baldwini viri obligati in præadditis censibus impositis à Vitruio, & Arca, nec non effigiendi instantem bonorum illius deliberationem, eis quia in instrumento creationis folium expressa fuit causa extinctionis praecedens censu fecit 1500. una cum propposito 4. litis introducente contra hæredes Vitruio, ibi. Sit expeditus novum censum constituti, & cum residuo agitare contra hæredes dicti Caroli secus tamen altera causa carcerationem viri, seu ipsius bonorum deliberationem vitandi, quam non sufficit expressam fuisse in creatione prioris census fecit.
1500. nam etiam in posteriore repetenda erat, & in omnem casum, eis haec etiam causa narrata fuisse, cum altera expressa remanisset falsi, mulieris obligatio redderetur nulla in totum proper decreti Judicis individualiter.
6. Gratian. disceptation. foren. cap. 691. nu. 32. & 33. Pic. ad statu. urbis alida gloss. 27. nu. 36. Rota coram Merlin. citata dec. 255. Ottobon. & 406. Cerr. declarantur.
7. Declaratio fad a favore mulieris nuptiae eis exempta a solemnitatibus.
23. Prost etiam illa, que sit à patre, vel ayo obligatis filias dotare, filiasque aleve.
24. Donatio, que ex mera liberalitate provenit, licet facta sit intuito matrimonii, subiecta solemnitatibus.
25. Declara, ut procedat in donations, que sit à minori, vel ab alio, intuito incerti matrimonii; secus si peragatur a mulier maiore, contemplatione certi, & determinati matrimonii, & nu. 26.
27. Quoties dignoscatur in contractu fraudem non intervenisse, non est curandum de solemnitatibus deficere.
28. Decreta Duci Urbini non leguntur inter constitutions auctoritatis Pontificis post devolutionem approbatas.
29. Et idem, si publica non doceantur, servanda non sunt.

D E C I S I O X .

Dominis censurunt non esse dandam fratribus de Mattheis immisionem ex fideicommisso condito à Catharina de Mattheis, & coram favore jām purificato ob mortem sine filiis Anna Felicis illius ex Franciso filio neptis, quia cum Teifatrix contemplatione matrimonii contrahendi cum Domitia Guarneria liberè donasset filio donatione, que dicitur inter vivos, bona omnia, de quibus est queficio, non potuit in posteriori Testamento fideicommissi, seu restitutio onus aliquam conditionem adiiceret, leg. perfecta 4. Cod. de donat. que sub mod. fuit, l. p. 1. 3. c. de revocand. donat. Quæf. diss. 19. nu. 55. de Marin. quotid. refol. lib. 2. cap. 165. Rot. dec. 515. nu. 6. par. 13. ric. & coram Bich. dec. 23. nu. 8. cum aliis in Romana fideicommissi 28. Januar. s. non quidem prima, & 10. Ju. 11. 1686. s. modice minus, coram bo. me. Ursino.

Et licet objecture immisionem fideicommissariis debitam ex solemnem Testamento, riteque ordinato fideicommissi, impediri non posse exceptione donationis deficientis in insuffiatione à iure, à Carpensi, à statuto Barchii requista, Rota coram Rembold. decis. 535. nu. 15. cum excepientia in sua exceptione vices actoris subficiat, ideoque dendrum ab eo fit donationem, que se tuetur, undeque validam, cunctisque munimant eis solemnitatibus, clar. me. Card. de Luca de donat. discr. 29. sub nu. 15. Sperell. decis. 47. nu. 17. s. Cæterum, Rota in recent. dec. 121. nu. 8. tom. 2. & dec. 740. m. 21. tom. 3. par. 4. qui omnes hunc casum distinguunt ab alio, in quo Actor nullum in iudicio diceret donationem, ageretur actione resultante ex defectu solemnitatem, quem ipse tanquam fundamentum sua intentionis concludenter probare teneretur.

Nihilominus objectum facile tolli vistum est inspecta qualitate donationis, que non fuit pura; & simplex proficiens ex mera liberalitate erga donatarium, quam legislatores solemnitate infusacionis cohibere voluerunt; sed plura continebant onera, caufaque recipiebant, & idcirco exempta erat tum ab insuffiatione, tum etiam ab aliis ratione solemnitatem observatione, quae locum habent in veris dumtaxat donationibus, ut sunt contractus no-

R. P. D. D E L L A T R E M O I L L E .

Fanen. Donationis.

Mercuri 10. Decembris 1698.

A R G U M E N T U M .

Mulier major valet absque solemnitatibus donationem exarare pro conservatione familie, & intuito matrimonii; filii quando censeantur ut in donatione contemplati ex eorum propriis persona.

S U M M A R I U M .

- D**onans post emissam donationem nequit aliquid onus in bonis donantibus apponere.
2. Donatio, ut subfinitim, debet subfinitari.
3. Infrusatio probari debet ab eo, qui in ea se fundat, free agat, free excipiatur.
- Decr. ad Theatr. de Luce Vol. IV.

mina-

bus manifestum sit donationem dici non posse factam gratia donatarii dumtaxat, sed etiam gratia filiorum, est demque quæcumque fuisse jus substitutionis, cuius vi emolumenit capere non dicuntur à donatario, sed à donante, qui tot censetur fecisse donationes, quot sunt personae ab eo principaliiter contemplatae, ut bene hunc casum distinguendo à primo, post antiquores, tradiderunt Fontanell. 12 conf. 35. n. 17. Rota coram Buratt. dec. 7. n. 7. & seqq. coram Merlin. dec. 292. n. 89. Coccin. dec. 240. lib. 2. & dec. 533. n. 7. dec. 133. verò quando p. Fenzon ad stat. Urb. & in rec. dec. 292. n. 32. part. 6. dec. 57. n. 4. part. 15. dec. 143. n. 23. & seqq. part. 16. & in una Bonum seu Imogen Bonorum super portione Sor. Maria Coelestis 27. Januarie, s. que facilius confirmata 28. Aprilis 168. p. multimo, coram R. P. D. dell' Olmo.

Secundi autem generis est donationem, de qua agitur resolutum primo, ex quo à mate facta legitur Franciscus, & filii ex eo nascitur, id est continet hic plenum fideicommissum, & gravamen restitutions favore filiorum, cuius vi dici nequit pura, & simpliciter, sed tamquam onerosa, seu caufas, nec in situacione, nec ultra auctoritate at qui indiget validitatem, Card. de Luca de donat. decis. 60. numer. 42. Rocc. disput. jur. selec. cap. 10. numer. 44. Torr. de maior. & primogen. Ital. part. prima q. 54. numer. 135. Thomat. decis. 77. numer. 9. & 10. Rot. coram Cavalier. decis. 407. n. 4. & coram Bichio dec. 207. n. 27. & Aconitan. donationis 2. Maij 1695. s. eque certius, coram bon. mem. Emerix; utrem de donatione facta cum opere primogenitur, vel contemplatione agnitionis, idem censuit Rot. dec. 460. n. 6. & sequent. par. 4. tom. 2. recent. dec. 118. n. 11. part. 6. & coram san. Alexandro VIII. dec. 182. n. 17. quodque non absimile onus a sumendi cognomen, & arma familiæ donant, donationem tamquam factam ob causam patriter eximiat à necessitate adhibendi insituationem, tradit Caf. fan. in Catalog. glor. mund. part. 1. conclus. 46. n. 3. in fine Gratian. decis. 381. n. 24. & 25.

Nec offici replicatio, quæ diebatur filios donantis non ex propria persona, & sed tamquam patris heredes in dubio censendos fuisse vocatos ad bona donata, juxta celebrem Gloss. in l. si patrus fin. verbo proderit. s. ff. de patris, ubi Bartol. vot. dec. 14. n. 1. Sanific. dec. 200. & in dict. Romana fideicommissi. 8. Januarie. s. Etenim, & s. lib. 2. Stabian. Jun. refol. 22. n. 17. & seqq. & refol. 45. n. 29. & seqq. ibique in obser. Torr. de p. & futur. success. lib. 13. n. 38. & seqq. Rocc. disput. jur. selec. cap. 106. numer. 7. & cap. 110. n. 6. & seqq. Rota cor. Coccin. dec. 1690. n. 4. & seqq. & dec. 229. n. 16. part. 12. cum aliis allegatis in d. Melavitana retrodonationis 9. que sum & seqq. proindeque valde fuit, licet caret infimatio, aut a lia quacumque solemnitas, ut municipali lege praescripita, latè a Itagordi 7. ferè 15 per tot. lib. 1. Peregr. conf. 38. n. 8. & 9. lib. 3. Stabian. Jun. & refol. 22. n. 19. clar. mem. Card. de Luc. de donat. dec. 60. n. 45. Adden. ad Buratt. dec. 924. n. 17. Thomat. dec. March. 1695. n. 8. & seqq. Rota coram Merlin. dec. 877. n. 9. 16. n. 2. lib. 2. Gabr. conf. 52. n. 9. in finib. 2. Surd. conf. 361. n. 8. & 9. Rot. dec. 729. n. 2. & 3. part. 4. divers. decif. 924. sub initium, coram Burato.

Quia sum filii absque qualitate hereditaria vocantur in donatione facta contemplatione certi matrimonii, defunctorum conjecturae suidentes illos uti heredes donantari à donante consideratis fuisse, semper tamquam filios, & ex propria persona vocatos, censendos esse voluerunt innumerati doctores, quos colligunt, & sequuntur Prat. decis. 10. & sequent. tom. 3. Altimar. ad Rovit. conf. 94. n. 13. & 16. lib. 1. Castill. dec. 106 ex n. 7. Donat. de renunt. cap. 47. n. 12. tom. 2. Fontanell. dec. 55. n. 11. Rota coram Merlin. dec. 406. n. 7. Celf. dec. 221. n. 5. & seqq. & in rec. dec. 33. numer. 8. & seqq. par. 12. eam ob rationem, quia in huiusmodi donationibus tam donans, quam donatarius de futura prole cogitasse, liberisque scilicet consideratis confundere possunt, quibus sati propositum non videbatur, si eidem non nisi tamquam patri heredibus eventuale tantummodo jus, non autem certum, & irrevercabile, propriaque in persona radicatum, ex donatione quereretur, Venturin. conf. 14. numer. 64. & seqq. Altimar. ad Rovit. conf. 5. n. 5. lib. 2. Bartol. vot. dec. 14. numer. 6. Rota coram Coccino dec. 1690. n. 12. & in recent. dec. 29. n. 6. & seqq. par. 12.

Et præterea vis replicationis eliditur verbis, & apero tenore donationis, quæ non legitur acceptata à patre stipulante pro se, & filii, in quo sensu loquuntur Doctores in contrarium allegati, sed contemplatione certi matrimonii à donatrice facta reperitur patri, nec non etiam filii copulativae vocatis, & quæ principaliiter ab illa contemplatis, insuperque Notarius illam discretive acceptavit etiam pro donatario, quām pro filiis ex eo nascituris; qui-

mane, seu Januen. laudi 26. Februarii anni præteriti. Cunctus ad probandum, coram me.

Et quidem primum plurimū urgere visa est præsumptio illa resoluta ex confuta ratione agenti, qua hisusmodi donationis ratiō fuit contemplatione vagi, & incerti matrimonii; sed plerunque parentes hanc in filios liberaliter exercent, quum id exigat pretestis jam paraeque occasio nuptiarum, & quia prius volite, & conveniente furent inter affines sponsa, ipsofusque sponsos, aliquoquin matrimonium non contracturos, Rocc. disput. jur. selec. cap. 110. n. 4.

Cui generali presumptioni adiicitur alia speciale resoluta ex qualitate personarum; nam carceris proterpis filii matris unius domi superest etiam Franciscus, cuius nuptis viri predefuncti familiam contabili posset, ut plaudam tempore oportabit; sed quia illius deformitas plurimum habebat offensionis, eamque ob causam Domitia pella Nobilis Civitatis Auximane, & congru à parentibus dora-ti, ejusdem conjugij avertabatur, patrofique lares, & parentes relinquere renuebat, ut deponunt. Testes infra recordendi, provida mater sapienti consilio puelam, ejusque consanguineos irrestiti donationis illico, quo plerunque sponsa extra Patriam evocantur, & inducentur ad incedendas nuptias cum dispari, vel deformi viro, nullo pacto, vel fatem cum tanta dote, se illi non traditur, aliqua dispensatio non recepta compensatione.

Id etiam validè comprobant circumstantia loci, & temporis; nam mater gestiis desiderium nuptiarum filii, illigere moram esse non censit, ut ipsa donatione, eam demum perfecti, subindeque matrimonium celebratum illico fuit; hic autem post donationem statim subsequetus eventus manifeste patet acutum præcelsisse tractatus nuptiarum, mutuaque promissiones doris, & correpetivitatem donationis, nihil aliud illis perficiens defuisse, quām ut mater pollicata adimplendo donatorem, supream operi manu admoveret; nam aliquin, ut quotidiana docet experientia, impossibile prope modum fuisse inter sponsos, & affines remotis distitos, regionibus contabiliis nuptias, convenire de doribus, mulieribus mundis, nupcialibus apparatum instruere, sponsamque è Patria ad viam dum traducere, atque hanc omnia spatio tridie in dumtaxat dierum conficerre; quamobrem continentia ita, & vicinitas actuum bene demonstrat correpetivitatem inter donationem, & matrimonium, licet de ea mentio nulla habita fuerit in Capitulis matrimonialibus, Torr. de pad. futur. success. lib. 2. cap. 10. n. 29. & seqq. Rota post eundem dec. 87. n. 9. & 10. cumque iudicis arbitrio dijudicandum relinquit, quo quanto tempore inducatur, vel excludatur actuum correpetivitas, profectò si pectetur causas rei gestar. lapid. 13. diemur illam non toller, ut de actibus totidem dierum intervallo celebratis dixit Giurb. dec. 8. n. 19.

Rogamus demum ita revera se habuisse comprobant differti Tentes, quorum opera matrimonium conclusum fuit, quique apertis verbis afferunt illud contrahendum non fuisse, si donant non præcessisset; Summario n. 3. qui Tentates tamquam loquentes de facto proprio, plene probant,

17 Rotam coram Peutinger. dec. 348. n. 17. & 18. & coram Celfo. dec. 312. n. 4. Cumque in his causis presumptione, ceteraque probationum indica jurepotita non habeantur Cravett. conf. 39. numer. 1. Surd. conf. 461. numer. 11. Martian. 27. decip. 59. n. 22. Santic. in praxi feb. 7. n. 48. Rota in dicta Sabiniens. donationis. s. final. & in Bononiens. seu Imogen. Bonorum super portione Sororis Mariae Coelestis 27. Januarie, s. que facilius procedunt, & 28. Aprilis anni præteriti. s. penultima, coram R. P. D. mico dell' Olmo.

Nil denique turbat defectus licet Cardinalis Legati Ducas Urbini, que juxta Ducalia decreta edita anno 1621. & 1641. requiritur etiam post devolutionem d. Statutus, eis quia d. decreta à Sede Apollon. confirmata non fuerunt, quia illa non leguntur inter constitutions autoritatis Pontificis post devolutionem approbatas, Rot. dec. 171. n. 10. ver. obser. dat. fuit p. 15. rec. & præterea eadem 28 publicata non docentur in terra Barchi, ubi contractus celebratus fuit, idemque servanda non erant late in his præcis terminis Concil. alleg. 39. referens ita plures in ju. 29 dicio obtinuerunt.

Et ita partibus acriter informantibus resonum fuit favore Francisci Latoni heredis testamentarii Annae Felicis.

